
Rakovszky Zsuzsa

NAPÉJEGYENLŐSÉG

A pszichológusnál

„Ilyet nem tesz többé! Ígérje meg!”
Gangra néző szoba. Az ablakon ha
kinéz, látja: most kezd új életet
két sápatag ecetfa satnya lombja,
tetők fölött a nap halvány korongja
üvegyapot és szősz közé esett
kontaktlencse. Egy kéz most félrevonja
a felhő-gézt. Futólag élesebb
fény tűz a szakfolyóirat-halomra.

A tudat jégkérge alá rekedt
sok kóbor árny most mind a fény felé tör.
Roncsok, az elsüllyedt emlékezet
diribdarabja negyvenévnnyi mélyből.
Anyád mint vámpírdenevér lebeg
elő egy álom pókhálós ködéből.
Apád (főkönyvelő) itt Rübezahl, a
vad óriás. Lobog füstköd szakálla.

„...Mintha nem is lennék. Ez itt? Sötét
bogár pókhálóban. Hosszú menetben
fekete árnyak. Szürcsölik a vért.
Talán meghaltam, és észre se vettem.
Vagy még élve tévedtem ide, és
nem találok haza. Most kinevet, nem?
(Fintor, bocsánatkérő nevetés.)
Mélyút egy fekete nyárfaligetben.

Mintha csúszdán csúsznék. Ahogy öregszem,
mindig gyorsabban futnak a napok:
az élet ennyi volt csak? Lehetetlen.
Fekszem, kelek, főzök, rendet rakok.
A dolgok megtevéődnek általam.
De én – hol vagyok ebben az egészben?
Akár egy kulcsot: elhagytam magam.

Csak észlelem, hogy vagyok, de nem érzem!”
(Az órából öt perc még hátravan.)
„És most azért jött el hozzám, hogy megkeressem?”
„Nem is tudom. Minden olyan bizonytalan...”
Két óra múlt. „Viszontlátásra kedden!”

Kilép a házból: kedvetlen tavasz
jár-kel beton- és füstköd-börtönében.
Pernyét kéményhuzatban: varjakat
lát lengeni pléhlábas-szürke égen.
Láz hajtja tollas orsó-testüket,
magát másolni buzdítják a gének.
Csalán és tyúkhúr zöldell, friss rügyek,
áldozik minden a zöld istenének.

Hol kutyapiszkos föld ritkás füvet
növeszt, s a fák leprafoltos-fehéren
kísértenek: kihízták kérgüket,
átvág a por és napfény lepte téren.
Mikor a mennydörgő zebrán kel át,
a túlsó járdapart felé haladva
anyját látja – riadt szem, kiskabát –
a túlvilág üvegsíkjába fagyva,
lép tétován, s testén áttetszik a
baljós szó: „árnyékolástechnika”.

Másnaposan

Kikel a gyűrött ágyból: esti top,
farmer, bugyi, kupacban lenn a földön.
Cukott szemmel papucs után topog,
soká nézi magát a nagytükörben.
Próbálgatja hosszan, a tegnapi
estét a mosttal hogy fércelje össze.
Saját festetlen arca meglepi:
lisztszínű maszk, de senki sincs mögötte,
úgy lebeg a tükör sekély vizében,
mint vízbefúlté fél lábszárnyi mélyben.
Ahogy nyújtózik, karján szárnyra kap
a tetovált, szivárványszínű lepke,
indák között a szív. „Elhagytam egy tavat,
egy képzelt forrás hangjait követve.”

Ez most a holt idő. A felszínén
 látvány-roncsok úsznak: örök jelen.
 Árnyékvilág. Az Én lyukas edény.
 „Mint vért, múltat veszíték szüntelen.”
 A lélek tarka trópusi növény,
 léggyökerén lebeg a semmiben.
 Benéz a sápadt délutáni fény,
 a láthatatlan, óriási szem
 megáll piercinggel átfúrt köldökén,
 csillog: „Ha nem látnak, nem létezem.”

Fürdőben

Síkos lépcsőn papucs, egyenletes
 háttérmoraj, villanyfény járta pára,
 hó és homály: a zöld vízben a test
 emlékezik hal- és hullókorára.
 (A test! A mindig magunkkal cipelt
 Én-Idegenség! Holdsütötte Éden,
 benne kígyó halál. Vízmélyi kert.
 Medúzaszív pulzál rubin sötétben.
 A bőr, a szem a csillagok, a rózsák
 rokona: álommal áttört anyag,
 később lepusztult város, a valóság
 homoksivataga, ahol a nap
 kikölti az idő kígyótojását,
 csontritkulást, a rothadást a bőr alatt.
 Míg végül úgy elváltozunk, a szem,
 a kéz, az arc nem ismer önmagára.
 Én lennék ő? vagy ő én? Azt hiszem,
 lenni akartam, és ez volt az ára.
 Mi voltam? árnyék elfutó vizen.
 Leszek felhőmosoly, villanyfény járta pára.)

A szaunában veritékgyöngy pereg.
 Égő kövekre víz hull sisteregve.
 Forró fogakkal zsúfolt szájüreg.
 Izzó gyűrű forr izzadt ujjperecre.
 Bőrbe égnek tüzes testékszerek.
 A mutató a százásig pörög föl.
 Fehér ködben fehér árnyék lebeg,
 s egy hangot hallok szólani a ködből:

„Rég láttam már. Valahol messze járt?”
 „Ismerjük egymást?” „Ó, vagy ezer éve!
 Már meg sem ismer? Maszkot maszkra vált,
 igaz, rajtunk a kor, testet cserélve
 szorítjuk görcsösen az Én szilárd
 aranyrögét – végső esszenciánk
 örökké változó felhő-tenyérbe.”

„És ez biztos?” „Ne engem – önmagát
 kérdezze! Még sosem figyelte meg,
 egy városban, ahol még sose járt,
 hogy vannak furcsán ismerős terek,
 egy ház, amely szinte »megállj!«-t kiált?
 Az ajtóhoz három lépcső vezet,
 a rések közt fű nő, dohányvirág,
 a függönyrésben ágyvég, képkeret,
 s mind ismerős? Olykor nem nézeget
 régi fényképeket? Villámfény pillanatban
 megőrzött arcokat – sportsapka és zsakett,
 csíkos úszótrikók, nők furcsa, nagy kalapban,
 nehéz függönyszárnyak között a fény
 pótfürtöket becéz, mellfodrokat.
 Nem érzi akkor úgy: »Ez voltam én,
 lényegem ott, a múlt fiókjában maradt«?
 Dalárdisták, vadszólós kerti ház,
 víg társaság vadászkabátban, őszi fényben,
 mögöttük Árva vára, mögöttük egy világ.
 Nem érzi sokszor úgy: »Én akkor éltem!«
 Világ, amely lesüllyedt, mint a kő,
 eltűnt az algás, fény nem járta kékben.
 A szunnyadó emlék éleszthető.
 De egyedül nehogy próbálja – semmiképpen!
 Kéri a névjegyet? Van nálam éppen.
 Talál a fürdőköpenyem zsebében.”
 Margó, halottlátó és angyalismerő –
 ez áll a névjegy ázott négyszögében.

A földalattin

Kilép a házból könnyű kék ruhában,
 a csuklójára néz: mindjárt hat óra.
 De még teljes erőből délután van.
 Fotonzápor zuhog a nagy folyóra.

A délutáni Nap – égő tehén –
 a lomha vízre sápadt holdat ellett,
 s most vonszolja nyugat felé a fény
 köldökzsinórján: gézcsík – könnyű felleg –
 tapad az izzó sebszáj peremén.
 Ahol mozgólépcső jár fel-le, fel-le,

a nyíláson a föld alá lelát.
 Ellép a koldusok tálkája mellett.
 A falról tízezer óriásplakát
 nézi a mélybe szállót: topmodellek,
 filmsztárok lávakő tekintete.
 Merev istenarcok között halad.
 Szépség, siker megannyi istene –
 (a felszínen lassan leszáll a nap).
 Siet: a túlparton fél hétre várják,
 legyúri enyhe klausztofóbiáját,
 az Elixir magazinnal kezében
 lefele száll a föld alatti szélben
 egy helyben állva, majd leér a lépcső
 aljára, és beszívja a sötét cső.

A fémhernyó nagyot rándulva nyög.
 Motorzaj, szélzúgás a föld belében.
 Testszag, bordái közt éles könyök.
 Műbőr szaga. Most kattognak el éppen
 a nagy folyó alatt. Fejük fölött
 a szürkés, olvadt zsírszalonna-fényben
 ezer tonna sötétség hömpölyög

két part között. A szemközti ülésen
 valaki a Blikket olvassa éppen.
 A képről farkasszemet néz vele
 az amstetteni rém sötét szeme.
 Eszébe jut, milyen is lenne, ha
 nem jutna föl innen többé soha,
 ha a kijárat beszakadna –

Végre
 becsattognak a Blaha Lujza térre.

Az elrabolt lány

„Mióta élek itt a föld alatt,
itt semmi sincs, süket csönd és sötétség,
jön évre újabb év, jön napra nap,
a szajha test folytatja működését.
Mert a földmélyi isten elrabolt,
tízölnyi mélyben, fény nem járta térben,
úgy élek itt, mint holtak közt a holt,
anyám, anyám, mikor jössz már el értem?”

Itt lenn a föld alatt növekszenek
gyermekeim, sápadt kis földi férgek,
gyulladt szemű, fakó félistenek,
akár a krumplicsíra, zöld-fehérek.
Mindenhová kísér a szörnyű szem,
jön és szorít az isten szörnyű karja,
innét tudom csak, hogy még létezem.
Anyám, anyám, miért hagytál magamra?”

Alfa állapotban

Kopott és macskahúgyszagú a ház.
Sötét utcára néző ablakok.
Alkonymoha lepi a ház falát.
Tetők marasztják a tűnő napot.
Benn a csillár szövi fényfonalát,
nyolc karja végén nyolc fénygömb ragyog.
S az érkező, akár a nagykabátot,
kívül hagyja minden gondját-baját: hogy

B.-nek a biztosító nem fizet,
C.-t a fővállalkozó becsapta,
D. a neten bioélelmiszert
próbál árulni, G. lejárt kecsapra
ragaszt új cetlit. Titkos kert zizeg
szemük mögött. Fejük búbján a csakra
kinyílik, és egész testük bejárja
a Mindenség bioenergiája.

A plafonon négy fej hatalmas árnya,
a tálcán gyógytea, magos kenyér.
Bámulnak az imbolygó gyertyalángba,
szemük ködös, az ujjuk összeér,
amíg önlelkük rétegein át a
mélybe szállnak, hol az idő s a tér
nagyot lobban s kihuny, hogy visszatérve
ki mit látott a mélyben, elbeszélje.

„Te mit láttál? Én láttam egy tavat,
kék volt, egy rózsza úszott legközepen.
Átvágtam egy mezőn, melyet sütött a nap,
harangvirágok ingtak déli fényben.
Aztán a súlyos kőkapun beléptem,
s megláttam a komor kőarcokat,
árnyéktalan izzottak lenn a mélyben
a vérszínű barlangi hold alatt.”

„Volt egy szoba – a tenger sós szaga
bejött az ablakon. Az ingaóra
éjfél ütött. Nyirkos köd, éjszaka,
gyertyák huzatban, vártunk egy hajóra,
de nem jött meg. Később fölkel a nap,
esett a hó, pár vércsöpp hullt a hóra.
Isten zúgását verték vissza a szűk falak,
vártunk a sors hideg hullámán hánykolódva.”

„Rőt téglafal. A déli nap heve,
a krókuszok a ház előtt a keskeny
előkertben. Esős nyár zöld füve.
Egy ház, hol vártak rám – én késlekedtem.
De én vajon ott még én voltam-e?
Esők koptatta kő alatt a testem
már csak üres csontok. Háttérzene.
A partot zúgva ostromolja Isten.”

Most mind a három szempár D.-re néz,
tudják, hogy ő a Lét titkát kutatja.
Látják, amint a holdas körmű kéz
a légben tétováz egy pillanatra.
S mintha álmok vizétől kőnehéz
ruhában éppen most gázolna partra,
vagy mintha egy szobor életre kelne,
úgy néz körül, s lassan forog a nyelve:

„Egy várost láttam, amely nincs sehol.
Ég s föld között, két hosszúsági fok
metszéspontjában. Nem volt nap, se hold,
nem voltak évszakok, sem napszakok.
A szűk közökbe sárgás köd hatolt,
a semmire nyíltak az ablakok.
S a köd, mint óriás amőba teste
mindent benyelt, s a dolgok határait kikezdte:

nem volt különbség élő és halott,
sötét s világos, jó és rossz között.
Láttam egy férfit: kígyót szoptatott.
Egy nőt, aki hűséget esküdött
egy mikrosütőnek. Anyámat láttam ott
tűzcsappá változni. A köd mögött
háború dúlt, házak roskadtak össze,
a buszfőpályaudvart az árvíz elsöpörte,
hajók süllyedtek el a lángoló vizen.
De nem volt valóságos semmi sem.

Egy angyal jött, és szólt: »Ez itt a menny.
Vagy a pokol. Különben egyre megy.
Ahol a lényeg többé nincs jelen,
a szavak semmit nem jelentenek.
Ez itt nem tér: a tér emléke csak.
Ezek nem emberek: kísértetek.
Sőt, még te sem – ne is áltasd magad!
Nem létezel, csak úgy tűnik neked!«
S én sírtam, és sírva kerestem ott
egy érzést, egy szilárd pontot a térben,
de semmi – minden folyton változott.
De jó is most közétek visszatérnem
e helyről, mit nevéen nevezni nem tudok!”

Egy esküvő

„Kivártuk, amíg minden egybevág:
a Hold a Kosban, Vénusz a Bikában.
A fák között gyalog mentünk tovább,
tűsarkúban voltam, fázott a lábam.
A szemhatár hideg aranyban állt.
Ott volt a fél befektetési osztály.
Középen láthatod az ifjú párt:

Renáta (Skorpió), Roland (Oroszlán).
 Amikor égő fáklyákkal leszálltunk,
 a sírok mentén két sor mécses égett,
 a szentélyben az oltárnál megálltunk.
 Rita, a marketinges – ő mondta a beszédet,
 szép volt, csak egy kicsit hosszú szerintem,
 arról, mitől jó egy párkapcsolat –
 Itt a sötét bikát legyűri épp az isten,
 két fáklyás kétfelől: Cautes, a pirkadat,
 és Cautopates, az alkonyat.”

Az isten érkezése

Sörszag és hangzavar: már itt az este.
 Sötét hangárban zajló tengerár.
 Kék, zöld, vörös lézerfényben a testek.
 Egy létből, mely kietlen és sivár,
 kezek pókláb-erdői integetnek:
 mindenki érzi közeledni már
 párducok vontá kocsján az istent,
 ki látomást fakaszt, amerre jár –
 szőlőkoszorúsan, por s füst alakban
 száguld a vérben, a kaszáló végtagokban –

Önkívületben egy ütemre ringva
 nincs én-te, megszűnik minden határ.
 A lélek most pórázát elszakítja,
 s a rángatózó test fölébe száll
 a sűrű lét fényétől elvakítva,
 mint fényszórótól megzavart madár
 csapong ég s föld között, s mindenben ott van,
 a vírusokban és a csillagokban.

Sokféle álarcát most elhajtja
 a Mindenség, és látszik: minden egy,
 az űrt egyetlen elektron hasítja,
 az kelti e lázas ködképeket,
 a hömpölygő ködből kiválva, mintha
 két Nap – fényszórók közelítenek,
 az utolsó korlátok is ledűlnek,
 a világ tűzben-fényben semmisül meg.

Dal

Tavaszi, esők, emlékek évszaka –
már hányszor láttam, még hányszor fogom?
Fordul a föld: fél nap, fél éjszaka.
Áttűz a nap a zsenge lombokon.
Üvegszilánk az udvar friss fűvében,
s mindaz, mit őriz az emlékezet –
az árnyakkal, kiket táplál a vérem –,
mi lesz velük, ha én már nem leszek?

Kik álomban följárnak föld alatti
fekvőhelyükről felhős éjjelen,
köddé lett arcuk, hangjuk visszakapni,
majd újra, végleg eltűnnek velem?
Egy régi hang esőben, hóesésben,
régmúlt szemek, rég elsüllyedt kezek:
mindaz, mi volt, minden, amit megéltem –
mi lesz velük, ha többé nem leszek?

Otthon

Ez itt a hely, ahonnét nincs tovább.
Ez itt a másvilág előszobája.
A képernyő kísértetkékje ráng,
gyér fénye hull négy sodronyos vaságyra.
Kintről az esti, megszokott zajok:
véccézúgás, járókeretek kopogása,
nővér jön, hogy visszavigye az ágyba
a székéből, hol átülte a napot.

Egy újabb nappalt nyelt el a sötét.
Hiába kapkod az emlékezet:
arcok, nevek – mi volt ma az ebéd,
ki jött, ki ment – az összes részletet
sodorja már az ár, az éjszaka,
kihulltak a tudat lyukas kezéből.
Egy idegen: fiatal önmaga
néz rá merőn az ágy fölötti képről.

Ordít a tévé – a sorozatot
nézi a háromból két szobatársa.
Lehunytja a szemét, hogy újra lássa,
mint aknamélyből nappal csillagot,
a sötétség legmélyéről a múltat,
anyját látja (harminc éve halott),
a szomszéd kisfiút – a tóba fulladt,
a kertre néző konyhaablakot,
első kutyájukat, Hattyú nevű
nőstény komondort (egyszer megszökött,
de visszajött), milyen zöld volt a fű
eső után, a nárciszok mögött.
Látja a házat, ahol született.
Tolonganak, körülveszik az árnyak,
míg e veszendő drágaköveket
szorítva nekivág az éjszakának.

Kettő körül álmából fölriad,
tengermoraj lüktet a jobb fülében,
a sötétség hullámain hanyatt
úszik az éjszakán át félig ébren.
Álmában törekeny csónakban ült,
s az ár a vízesés felé sodorta,
molylepke volt, a láng felé repült,
láng volt, s várta, hogy a huzat kioltsa.

Most: – „...terminális stádium...” – rekedt
alorvoshangon suttog a sötétség,
érzi körül a bomló testeket,
hallja a csillagok szúpercegését,
a fény kis férgeit, hogy órlik az éjszaka
lambériáját, míg porrá nem omlik,
s ott áll a hajnal hamuszín fala
csupaszon, és minden kirajzolódik
a gyorsan terjedő forrástalan
világosságban – még nincs fénye-árnya –,
vizespohár, fűtőtest, óralap
dereng saját léte titkába zárva.
Most már csak egy perc, és fölszáll a nap,
megint életre kel csillogva minden.
Felhő szalad, már tisztán látszanak
a zöld fenyő-borosták a távoli hegygerincen.